

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/113/2017
Identifikačné číslo spisu: 2016200344
Dátum vydania rozhodnutia: 27.06.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:2016200344.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu JUDr. Viery Nevedelovej a Mgr. Viliama Pohančenika, v právnej veci žalobcu/sťažovateľa: I. U. C., bytom XXX XX P., U. XX, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 20. marca 2017, č. k. 20S/52/2016-119, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a .

Žalovanej n e p r i z n á v a voči žalobkyni právo na náhradu trov kasačného konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd rozsudkom z 20. marca 2017, č. k. 20S/52/2016-119 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zrušenia rozhodnutia žalovanej č. 32554-3/2015-BA zo dňa 17. júna 2015 o zamietnutí odvolania žalobcu a potvrdení rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočky v Senici zo dňa 03. marca 2015, ktorým bolo žalobcovi predpísané penále v celkovej výške 2.072,19 eur zo sumy dlžného poistného na nemocenské poistenie, na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistného na invalidné poistenie a poistného do rezervného fondu solidarity za obdobie od júla 2006 do decembra 2008. Žalovanej náhradu trov konania nepriznal.

2. Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že po preskúmaní spisového materiálu zistil, že žalobca je sporiteľom od 01. februára 2005 podľa osobitného predpisu (zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) s dátumom vzniku oprávnenia prevádzkovať živnosť od 23. mája 2005 a činnosť živnostníka ukončil k 31. marcu 2009. Konštatoval, že žalobca si nespĺnil svoju povinnosť v zmysle § 228 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, keď za roky 2005, 2006 a 2007 nepredložil príslušnej pobočke do 30. júna kalendárneho roka výpisy z daňových priznaní. Tieto predložil až dňa 17. júla 2009 a v tento deň si oneskorene splnil povinnosť podať registračný list fyzickej osoby prihlášku a odhlášku. Nakoľko poistné a príspevky za sporné obdobie zaplatil oneskorene, bolo mu predpísané penále za každý deň omeškania vo výške 0,05 % z dlžnej sumy odo dňa splatnosti poistného a príspevkov až do dňa

kedy bola suma poukázaná žalovanej na účet v Štátnej pokladnici. Poukázal na to, že všetky námietky týkajúce sa konaní pred Okresným súdom Skalica, resp. Exekútorským úradom a Krajským súdom v Bratislave sú irelevantné a nemôže sa nimi zaoberať, nakoľko v danej veci preskúmava len správnosť napadnutého rozhodnutia.

3. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu včas kasačnú sťažnosť namietajúc, že krajský súd porušil jeho práva na spravodlivý proces, rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe súdu. Opakovane namietal, že žalovaná nerozhodla v lehote 30 dní od doručenia jeho odvolania, a že rozhodnutie o odvolaní mu nebolo doručované v súlade so Správnym poriadkom (§ 24), keď sa uplatnila fikcia doručenia, pričom pochybila Slovenská pošta aj žalovaná. Tvrdil, že penále mu bolo vypočítané nesprávne a chybné. Vytkol Krajskému súdu v Trnave, že nerozhodol o jeho žiadosti o odklad vykonateľnosti a ani žiadosti o odloženie pojednávania. Argumentoval tiež, že mu súd zmaril účasť na pojednávaní a znemožnil mu predložiť a objasniť listinné dôkazy a argumenty, ktoré mal na pojednávanie pripravené. Rozsudok krajského súdu podľa neho predstavuje porušenie ústavnoprávných a medzinárodnoprávných garantovaných základných princípov materiálneho právneho štátu, najmä princípu materiálnej spravodlivosti a ochrany zákonnosti vrátane princípov riadneho a spravodlivého procesu, princípu právnej istoty a princípu predvídateľnosti práva vrátane predvídateľnosti rozhodnutí orgánov verejnej moci, ako aj princípu ochrany legitímnych očakávaní a tiež princípu, že právo nemôže vzniknúť z bezprávia a nespravodlivosti. Navrhol preto rozsudok krajského súdu a rozhodnutia správnych orgánov oboch stupňov zrušiť a priznať mu náhradu trov konania.

4. Žalovaná vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedla, že žalobca vznáša totožné námietky, ku ktorým sa už vyjadřila a opakovane rozporuje tie isté skutočnosti. Navrhla kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť bez nariadenia pojednávania v súlade s § 455 SSP a dospel k záveru, že jej nemožno vyhovieť.

6. Predmetom kasačného konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej o predpísaní penále z dlžnej sumy poistného podľa § 178 ods. 1 písm. a/, deviateho bodu a § 240 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

7. V konaní nebolo sporným, že žalobca ako samostatne zárobkovo činná osoba povinná odvádzať poistné na nemocenské poistenie, na starobné poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, poistné na invalidné poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity, poistné a príspevky neodviedol včas za obdobie od júla 2006 do decembra 2008 v celkovej výške 2.188,60 eur. Dlžné poistné mu bolo predpísané samostatným rozhodnutím pobočky žalovanej v Senici z 29. augusta 2009 v spojení s rozhodnutím ústredia z 03. februára 2010, ktoré právoplatnosť nadobudlo dňa 19. februára 2010. V konaní tiež nebolo sporným, že dlžné poistné bolo uhradené až v dňoch 09. mája 2013 a 14. mája 2013. Žalovaná následne predpísala žalobcovi penále vo výške 0,05 % z dlžnej sumy poistného za každý deň omeškania, celkovo vo výške 2.072,19 eur.

8. Hoci sťažovateľ namietal, že žalovaná mu predpísala neprimerané a príliš vysoké penále, nekonkretizoval v akom rozsahu a s poukazom na ktoré skutočnosti či zákonné ustanovenia sa domnieva, že predpísané poistné je neprimerané. Kasačný súd v zhode s názorom krajského súdu konštatuje, že žalovaná s poukazom na § 240 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení správne pristúpila k predpísaniu penále, ktorého celková výška zodpovedá aj ustanoveniu § 240 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a nepresahuje dlžnú sumu poistného a príspevkov za kontrolované obdobie. Sťažovateľ sa navyše nesprávne domnieva, že penále mu malo byť predpísané spolu s dlžným poistným. Žalovanej v tom čase ešte nemohol byť známy deň zaplatenia dlžného poistného, teda deň, v ktorý bol žalobca v omeškani s úhradou dlžného poistného naposledy. Okolnosť, že žalovaná podala návrh na vykonanie exekúcie vo veci jej právoplatného rozhodnutia o predpísaní

dlžného poistného a príspevkov tiež nemá vplyv na zákonnosť rozhodnutia o predpísaní penále. Sťažovateľ sa preto rovnako mylne domnieva, že žalobou preukázal porušenie zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní. Kasačný súd navyše zdôrazňuje že predmetom daného konania je rozhodnutie o predpísaní penále z dlžného poistného, nie rozhodnutie o predpísaní dlžného poistného a príspevkov, pričom na konanie žalovanej sa vzťahuje primárne zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, ktorý v § 172 ods. 1 vete prvej ustanovuje, že na konanie vo veciach sociálneho poistenia sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní (zákona č. 71/1967 Zb.).

9. Žalovaná nepochybila, keď postupom podľa § 210 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení predĺžila zákonnú 60 dňovú lehotu o ďalších 60 dní, čo sťažovateľovi ako účastníkovi aj oznámila a v ktorej následne aj rozhodla. Rovnako kasačný súd nezistil ani porušenie základných princípov konania podľa Správneho súdneho poriadku ako to tvrdil sťažovateľ.

10. Je irelevantné tvrdenie sťažovateľa, že bol zle informovaný a presvedčený o tom, že žiadne penále nemá vyrubené, keď mu to nebolo oznámené už pri predpísaní dlžnej sumy poistného. V tom čase totiž penále sťažovateľovi samostatným rozhodnutím vyrubené ešte nebolo, čo však neznamená, že takáto povinnosť nevznikla. Podľa § 147 ods. 1 v spojení s § 241 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, právo predpísať poistné (penále) sa premlčí za 10 rokov odo dňa jeho splatnosti, ak tento zákon neustanovuje inak, čo bolo v danom prípade dodržané. Kasačný súd poukazuje predovšetkým na tú okolnosť, že na výšku prípadného penále má rozhodný vplyv sám povinný subjekt, nakoľko on sám ovplyvňuje deň úhrady dlžného poistného a príspevkov, čo má priamy vplyv na obdobie omeškania, a tým aj na výšku penále. Tak ako v prípade omeškania s plnením peňažného záväzku v súkromnoprávných, obchodnoprávných či obdobných vzťahoch nastupuje inštitút úrokov z omeškania, v prípadoch nesplnenia určitej konkrétnej povinnosti ustanovenej zákonom (resp. v prípade omeškania s jej plnením) nastupuje inštitút penále ako obdobný a legitímny peňažný postih, čoho si sťažovateľ mohol a mal byť vedomý. V uvedenom kontexte preto neobstojí obrana sťažovateľa, že penále mu malo byť predpísané spolu s dlžným poistným. Na trvanie povinnosti sťažovateľa uhradiť penále za celkové obdobie omeškania (nepresahujúce výšku dlžného poistného za kontrolované obdobie) nemá vplyv komunikácia sťažovateľa so žalovanou ohľadom jeho požiadavky dojednania si splátkového kalendára či snaha o dojednanie späťvzatia návrhu na vykonanie exekúcie v konaní o vykonanie rozhodnutia žalovanej o predpísaní dlžného poistného a príspevkov.

11. Pokiaľ sťažovateľ opakovane namietal, že doručovanie preskúmaného rozhodnutia žalovanej nebolo v súlade s § 24 zákona č. 71/1967 Zb. Správneho poriadku, keď nebol žalovanou riadne poučený ako účastník konania o spôsobe doručovania zásielky a nebolo mu umožnené zásielku si vyzdvihnúť v úložnej lehote 18 dní, keď písomnosť bola vrátená žalovanej po 7 dňoch od uloženia, kasačný súd tak ako ani krajský súd, na túto námietku sťažovateľa neprihliadol. Krajský súd správne konštatoval, že doručovanie rozhodnutia žalovanej bolo vykonané riadne podľa ustanovenia § 212 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a riadne bola vyznačená aj právoplatnosť na napadnutom rozhodnutí, teda na tretí deň od uloženia zásielky na pošte. Za daných okolností, keď žaloba žalobcu bola vyhodnotená ako včas podaná, nedošlo k zásahu do práv sťažovateľa a ani mu nebola odňatá možnosť konať pred súdom, čo správne konštatoval už krajský súd.

12. Na vecnú správnosť rozsudku krajského súdu nemá vplyv ani okolnosť, že Krajský súd v Trnave nerozhodol o opakovanej žiadosti sťažovateľa o odklad preskúmaného rozhodnutia, ktorú sťažovateľ podal aj prostredníctvom Ústredného portálu verejnej správy, keď o jeho prvej žiadosti o odklad vykonateľnosti konal a rozhodoval ešte Krajský súd v Bratislave ako o neodkladnom úkone predtým, než vec postúpil Krajskému súdu v Trnave.

13. Napokon kasačný súd ako relevantnú nevyhodnotil ani námietku sťažovateľa, že v jeho prípade došlo k porušeniu ústavnoprávných a medzinárodnoprávných garantovaných základných princípov

materiálneho právneho štátu, najmä princípu materiálnej spravodlivosti a ochrany zákonnosti vrátane princíпов riadneho a spravodlivého procesu, princípu právnej istoty a princípu predvídateľnosti práva vrátane predvídateľnosti rozhodnutí orgánov verejnej moci, ako aj princípu ochrany legitímnych očakávaní a tiež princípu, že právo nemôže vzniknúť z bezprávia a nespravodlivosti, keď jeho účasť na pojednávaní bola zmarená krajským súdom. Navrhovateľ tvrdil, že sa do budovy súdu dostavil ešte o 05:58 hodine, pričom sa musel podrobiť štandardnej prehliadke príslušníka justičnej stráže, čo mu spôsobilo zdržanie a následne pred pojednávacou miestnosťou čakal, pričom o 09:17 hodine vstúpil do pojednávacej miestnosti a bol len informovaný, že pojednávanie skončilo o 09:15 hodine, hoci požadoval, aby sa vo veci pojednávalo.

14. Podľa § 138 zákona č. 162/2015 Z. z. Správneho súdneho poriadku, správny súd je rozsudkom viazaný, len čo ho vyhlási. Krajský súd preto nepochybil, keď sťažovateľovi neumožnil zopakovať pojednávanie po tom, čo bol v jeho veci už vyhlásený rozsudok, hoci v neprítomnosti sťažovateľa. Za odňatie možnosti konať pred súdom sa považuje taký chybný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu zákon priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Kasačný súd v prejednávanej veci takéto pochybenie nevzhliadol a preto nemožno vyhodnotiť túto námietku navrhovateľa ako náležitú. Naopak, nezákonné by bolo opakovať pojednávanie v už rozhodnutej veci.

15. Skutočnosť, že sťažovateľ sa ako účastník konania nedostavil do budovy súdu riadne v primeranom časovom predstihu, v dôsledku čoho zmeškal pojednávanie, nemožno pripísať na ťarchu súdu a jeho organizácie ako sa navrhovateľ subjektívne domnieva. Navrhovateľovi právo na verejné prerokovanie veci v jeho prítomnosti odňaté nebolo, pretože sťažovateľ sa vlastným pričinením nedostavil včas pred začatím pojednávania do budovy súdu, keď v čase realizácie úkonu vyvolania veci a predvolania účastníkov do pojednávacej miestnosti nebol prítomný. V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje na právnu zásadu „práva patria bdelym“, teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí si svoje procesné práva uplatňujú včas a dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. Bolo preto vo vlastnom záujme sťažovateľa, aby sa na riadne oznámené pojednávanie dostavil s primeranou časovou rezervou.

16. O trovách kasačného konania rozhodol najvyšší súd v súlade § 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP a § 168 SSP, nakoľko žalobca nebol v kasačnom konaní úspešný a na strane žalovanej nevzhliadol dôvod, pre ktorý by mohla spravodlivo požadovať náhradu dôvodne vynaložených trov konania.

17. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.